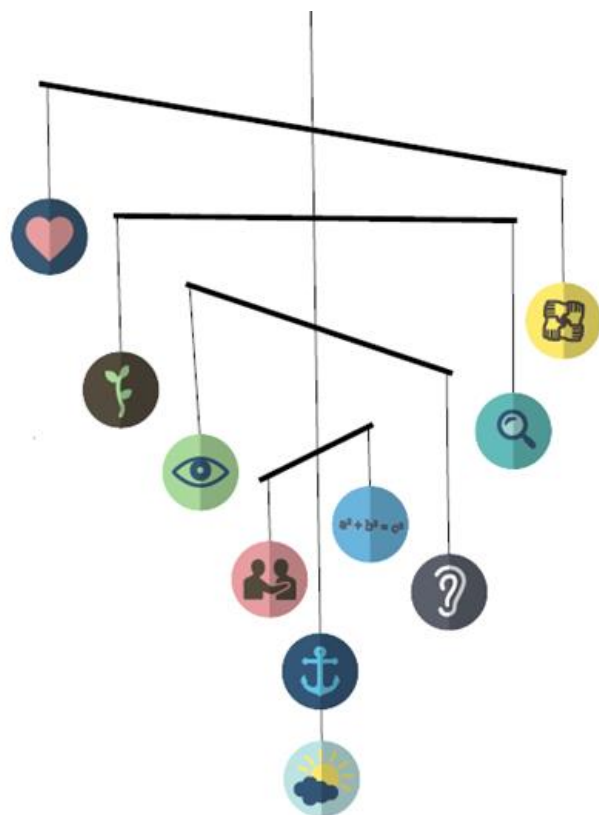

Sorøs pædagogiske pejlemærker

En kortlægning af fællesnævnerne i
Marte Meo, Narrativ Pædagogik og LP-modellen.

Om denne artikel

Denne artikel fortæller om baggrunden for udarbejdelsen af "Sorøs pædagogiske pejlemærker". Vi kommer i det følgende omkring fire væsentlige spørgsmål, som kan stilles i den forbindelse:

- Hvorfor er der brug for disse pejlemærker?
- Hvordan er valget faldet på de tre pædagogiske metoder?
- Hvilke fællesnævner er det, de tre metoder har?
- Hvordan skal vi arbejde med pejlemærkerne?

Hvorfor udvikle de fælles pejlemærker?

Sorøs pædagogiske pejlemærker er udviklet med henblik på, at alle medarbejdere kan navigere og handle ud fra det fælles sprog og den fælles forståelse, der findes i de tre metoder.

Forskningen viser, at et fælles værdigrundlag, som er formuleret, kendt og accepteret af medarbejderne, er essentielt for udviklingen af et positivt lærings- og udviklingsmiljø for alle børn. For børn med særlige behov ses det endda, at det kan have en stigmatiserende virkning, hvis der ikke findes et fælles værdigrundlag. Det viser sig også, at de normer og værdier, som findes blandt de voksne, har en målbar effekt på børnene. Tilfældige indsatser og negative holdninger til inklusionsopgaven skaber dårlig faglig og social udvikling hos børn med særlige

behov, mens fælles retning og forståelse i forhold til tiltag og målsætninger, til gengæld virker fremmede for børnenes udvikling. (Dyssegaard & Larsen 2013, s.19-20)

Hvorfor netop disse tre metoder?

At det er fællesnævnerne i netop Marte Meo, Narrativ Pædagogik og LP-modellen der indgår i pejlemærkerne, udspringer af, at det er disse tre metoder, der enten hver for sig eller i kombination allerede anvendes af mange skoler og daginstitutioner i Sorø. På denne måde har det været et mål, at ingen skal opgive det, de allerede kan og er glade for. Men forhåbentlig åbner pejlemærkerne op for, at mange får lyst til at udvide det, de allerede kan.

Pejlemærkerne er udformet, så man lokalt fortsat kan vælge, at vægte en af metoderne tungest, ligesom der fortsat skal være plads til at supplere med andre metoder, hvor dette giver mening. Ønsket er, at sætte en fælles kurs uden at skabe ensretning.

Kort om de tre metoder hver især

Marte Meo

Marte Meo betyder "Ved egen kraft". Navnet hentyder til menneskers iboende ønske om udvikling, og om at være i positive samspil med andre. Metoden blev udviklet af den hollandske socialpædagog Maria Aarts i slutningen af 1970'erne. Marte Meo er nok mest kendt for sin brug af videooptagelser til at analysere samspillet mellem mennesker. Et Marte Meo forløb

kan tage udgangspunkt i de samspil, der finder sted omkring et barn - både i familierelationer og professionelle relationer. Deltagerne filmes i hverdagsituationer, og efterfølgende udvælges og analyseres de sekvenser, hvor samspillet har fungeret særligt godt

I analysen af et samspil, mellem eksempelvis et barn og en voksen, kigges på de initiativer, som barnet tager, og på hvilke allerede eksisterende ressourcer for samspil og udvikling, der er at bygge videre på. Samtidig rettes en del af fokus på den voksne, der via analysen får indblik i, hvilke af den voksnes egne handlinger, der bidrager positivt til samspillet. Dette skulle gerne give den voksne(s) en fornemmelse for, hvordan han eller hun (vedkommende) efterfølgende kan kvalificere sit eget bidrag til barnets udvikling, og yderligere at styrke dets oplevelse af at føle sig set og af at lykkes.

Narrativ Pædagogik

Narrativ er det engelske ord for fortælling. Når vi skaber fortællinger om os selv, og om verden omkring os, udvælger vi bestemte begivenheder, som vi kæder sammen i forhold til et bestemt plot eller tema. Hvis de historier, der fortælles om et barn, primært omhandler problemer, regelbrud eller destruktiv adfærd, vil det ofte have den effekt, at de, der lytter til disse historier, kommer i til at fokusere på disse temaer i deres møde med barnet. Herved kan fortællingerne blive til selvopfyldende profetier.

I et narrativt perspektiv er en væsentlig kilde til forandring, at få aktiveret de alternative historier, der også kan fortælles om barnet. Et andet narrativt virkemiddel er at fokusere på de intentioner, der kan ligge bag en tilsyneladende uhensigtsmæssig adfærd. Sidst men ikke mindst tilstræber narrativ pædagogik via begrebet "Eksternalisering" at skille barnet fra problemet. Tanken er, at hvis fokus ændres fra "Han er sårbar" til "Sårbarheden fylder somme tider meget", bliver det lettere at lave samarbejdsalliancer med børn og forældre imod problemet.

LP modellen

I LP-modellen står "L" for læringsmiljø og "P" for pædagogisk analyse. Modellen er udviklet på baggrund af den systemiske tænkning, hvori man ser på begivenheder, som dele af større samspil og mønstre. Individet påvirker helheden og helheden påvirker individet. Denne tænkning medfører, at alle implicerede parter ses som medansvarlige for at skabe de ønskede ændringer, idet alle indgår i begivenhederne og er medskabere af mønstrene i det samlede system.

Læringsmiljø-delen af modellen fokuserer på, hvordan relationer og andre faktorer i konteksten påvirker børnenes udvikling, trivsel, motivation og læring. Den pædagogiske analyse handler om at kortlægge, hvilke af disse faktorer, der bidrager til at opretholde uhensigtsmæssige mønstre, og på baggrund af dette forsøge at finde knapper at dreje på, der kan ændre på situationen. Enhver af de implicerede parter vil potentielt kunne bidrage til en forandring. Dette ud fra tanken om, at vores

verdener er indbyrdes forbundet og påvirker hinanden.

Metodernes fællesnævner og de pointer, der ligger bag

I det følgende udfoldes nogle af fællesnævnerne fra Marte Meo, Narrativ Pædagogik og LP-modellen, der ligger bag udviklingen af pejlemærkerne.

Fra individuelt fokus til fokus på kontekst og relationer

Alle de tre pædagogiske metoder er opmærksomme på ikke kun at kigge på det enkelte individ. I denne forståelse kan en uhensigtsmæssig adfærd ikke forklares alene ud fra barnet. I stedet udvides fokus til også at omfatte relationernes og kontekstens betydning. Det afvises ikke, at en medfødt sårbarhed kan påvirke samspillet. Men pointen er, at denne sårbarhed vil vise sig i større eller mindre grad, alt efter hvor vi er, hvad vi beskæftiger os med, og hvem vi er sammen med.

Marte Meo har øje for, hvordan psykiske vanskeligheder og eventuelle fejludviklinger kan overvindes i det gode samspil. Det er derfor primært samspillet mellem mennesker, der er i centrum, når der videofilmes og analyseres. Det er kontakten, og måden som deltagerne er sammen på, der er i fokus. "Med relationen som omdrejningspunkt flyttes fokus fra det enkelte barn til de sociale processer, det er involveret i. 'Det kompetente barn' er i virkeligheden en misvisende individfokuseret betegnelse. Intet menneske kan være kompetent til noget som

helst, hvis ikke det har været og er i kompetente relationer”, som Dion Sommer formulerer det (Sommer 2010. s.232-233)

I narrativ praksis forsøger man på sproglig vis at ændre forståelsen af individet som kilde til det problematiske. ”Det er ikke personen, der er problemet - det er problemet, der er problemet”, som det formuleres i en yndet talemåde. I stedet for at tale om Ida som en usikker pige, tales i stedet om, at usikkerheden somme tider får hende til at holde sig tilbage. Ved på denne måde at tale om problemer som ydre ting, der til forskellige tider og i forskellige situationer påvirker vores liv i større eller mindre grad, åbnes samtidig op for at fokusere på de tidspunkter, hvor problemerne fylder mindst. Ved at kortlægge de relationer og de kontekster, hvor dette er tilfældet, kan vi komme på sporet af de undtagelser fra problemfortællingerne, som den foretrukne fremtid skal bygges på.

I LP-modellen sker bevægelsen væk fra den ensidigt personfokuserede forklaringsmodel ved, at der kigges på alle de mulige faktorer, der kan være medvirkende til at opretholde en problemstilling. I denne kortlægning indgår relationerne og konteksten, - i skolesammenhæng forstået som læringsmiljøet - som to væsentlige faktorer. Frem for at ville finde ud af hvorfor noget skete, lægges fokus i højere grad på, hvordan tingene hænger sammen. Dette ud fra en forståelse af, at årsager og virkninger påvirker hinanden gensidigt, og at det derfor ikke vil være muligt at definere, hvad der præcis er årsag, og hvad der er virkning. Den forståelse kaldes i den systemiske tænkning for cirkularitet. Herved brydes med den traditionelle lineære

opfattelse af, at alt har én årsag, ligesom der gøres op med tendensen til at tænke, at denne årsag skal findes i barnet eller i hjemmet. (Ritchie 2014. s.36)

Som en illustration af tænkningen, kan vi kigge på Peter:

Peter drikker for meget, han er blevet skilt og han har mistet sit arbejde.

Med en lineær forståelse vil vi hurtigt kunne lave en rækkefølge af begivenhederne, som bygger på en klar årsag-virkning sammenhæng: Peters drikkeri tog til, konen blev træt af dette og forlod ham, og så ramlede det hele i en grad, så han end ikke kunne passe sit arbejde.

Med en cirkulær forståelse vil vi i højere grad have øje for, hvordan de tre faktorer kunne hænge indbyrdes sammen: Hvordan hang drikkeriet sammen med, at ægteskabet knirkede eller at Peter ikke trivedes på sit job? Var det fordi Peter drak, at ægteskabet begyndte at smuldre, eller var det fordi ægteskabet ikke fungerede, at Peter begyndte at drikke?

(Kongsgaard, 2014.s. 80)

At kigge bag om problemerne i en søgen efter det meningsfulde

En anden fællesnævner er metodernes insisteren på at se menneskers handlinger som meningsfulde ud fra personernes eget perspektiv – også når de måtte fremstå som det modsatte.

Det er derfor også blevet en indbygget en opmærksomhed i pejlemærkerne på, at den ønskede fremtid ofte ligger "indbygget" i det problematiske. Dette forstået på den måde, at det problematiske kun er ubehageligt og smerteligt, fordi vi havde en idé om, at tingene kunne og burde være anderledes.

I Marte Meo er det en central tanke, at barnets initiativer altid er meningsfulde. Enhver handling fra barnets side kan betragtes som dets naturlige forsøg på at opnå noget, der er meningsfuldt i forhold til dets behov og udvikling. Barnets mål kunne være at opnå forståelse, at kunne mestre en bestemt handling, at komme i følelsesmæssig balance eller at indgå i en rar kontakt med andre. Det er først, når dette ikke vil lykkes, der kan opstå problemer.

"Når vi handler uhensigtsmæssigt, er det dels, fordi vi har lært det, men det er også et udtryk for et savn, et behov eller mangel, som netop artikuleres i adfærden" (Sørensen 2008, s. 43). Ved at agere efter Marte Meo principperne får den voksne et beredskab til at se barnets initiativer og følge dem til dørs på barnets præmisser. Dette understøtter barnets udvikling og samarbejdsevne, og aflyser den mangel der kan føre til uhensigtsmæssig adfærd. På denne måde klæder man barnet på til selv at lykkes.

I narrativ pædagogik taler man om, at et menneskes liv kun bliver problematisk, fordi der også er noget, der er vigtigt. Problem bliver derved en genvej til at komme på sporet af den ønskede alternative tilstand, som frustrationen over den nuværende situation peger i retning af. En person, som er

utilfreds med at opleve meget uretfærdighed i sit liv, fortæller samtidig mellem linjerne, at retfærdighed er vigtig for ham eller hende. Man kalder dette for 'det fraværende, men implicite' (absent but implicit). En af hovedtankerne i narrativ pædagogik er, at det sjældent hjælper, at forsøge at løse det umiddelbare problem. I stedet ses det som befordrende at tale med mennesker om det vigtige, der ligger bag problemerne, og finde frem til de fortællinger og fremtidige handlinger, der kan forbinde personen tættere med netop dette.

I den systemiske tænkning er man optaget af, hvordan hvert enkelt menneske hele tiden konstruerer sin egen fortolkning af det, der sker. Vi laver hver især vores egne fortolkninger på baggrund af vores opvækst, vores personlige historie, vores kultur og vores biologi – og det samme gør vores medmennesker. Det er derfor ikke givet, at vi ser verden på samme måde, og at vi har samme opfattelser af situationen. Når dét, den anden gør, giver mig problemer og bringer mine personlige værdier i spil på en udfordrende måde, er det ekstra svært at bevare blikket for, hvad der kunne være den andens gode grund til at handle, som vedkommende gør. Men ved også i sådanne situationer, at bevare en interesse for den andens perspektiv, og forsøge at sætte sig ind i den logik, som han eller hun navigerer ud fra, opdages det ofte, at de negative effekter, som jeg oplever, ikke var en del af den andens hensigt med handlingen. "Fokus er: Ud fra hvilken logik, kan jeg forstå, hvad den anden siger og gør. Dette er en grundlæggende vej i retning af anerkendelse: Hvordan kan man forstå, hvad der ligger til grund for, hvad den anden siger og gør. Jeg må forstå, at det den

anden gør i en forstand er "logisk" ud fra et givet sæt af præmisser og værdier. Hvis jeg forstår det, (...) kan jeg skabe et fundament, hvorfra det bliver muligt at møde den anden, og derfra kan vi bedre etablere konstruktive samtaler og samarbejde". (Olsen 2011)

Sproget som identitetsskabende instans

I alle 3 metoder spiller det vi siger og giver udtryk for en central rolle. Fællestanken er, at sproget, og den måde vi taler på, ikke blot beskriver en objektiv virkelighed men i høj grad også skaber vores virkelighed og danner grundlag for vores forståelse af det, der sker i vores liv. Man kan selvfølgelig godt tale objektivt om, at Tyskland invaderede Danmark den 9. april 1940, men så snart man spørger, hvorfor det skete, hvilke intentioner der lå bag og hvilken betydning det fik, vil forskellige mennesker svare meget forskelligt med udgangspunkt i deres personlige forståelser og erfaringer. Hver person vil også have forskellige meninger og værdier i spil, som vil afspejle sig i de ord og begreber, de vælger at beskrive begivenheden med.

I Marte Meo sammenhænge har man en stor opmærksomhed på, hvordan man som voksen indlemmer barnet i sproget. Allerede fra barnet er spædt, anbefales "benævnelse" som en måde at give barnet en sproglig forståelse af, hvad der sker i den aktuelle situation, ligesom man tilbyder barnet ord, der sprogliggør dets følelser og oplevelser.

En anden opmærksomhed i Marte Meo retter sig mod, at den voksne altid er i en magtposition i forhold til barnet, når der sættes ord på handlinger og initiativer. Begrebet 'definitionsagt' henviser til, hvordan den voksnes valg af ord og perspektiv får indflydelse på barnets oplevelse af sig selv og situationen. Man kan også sige det på den måde, at hvor vidt potentialerne i barnets initiativer får mulighed for at blive udfoldet, i høj grad afhænger måden, som betydningsfulde andre i form af forældre og professionelle vælger at forstå og svare på barnets initiativer. "Den måde omsorgsudøvere responderer på barnets/brugerens handlinger og kommunikation, hvordan de sætter ord på dets handlinger og oplevelser, hvad de reagerer på, og hvad der ikke gives respons på, samt måden de reagerer på, — i disse processer ligger deres definitionsagt. Magtpositionen kan anvendes på en måde som fremmer sunde udviklingsprocesser, men den kan også underminere den andens selvoplevelse og selvagtelse" (Sørensen 2008 s.29)

Den narrative pædagogik har en høj grad af fokus på, hvordan det er gennem sproget og vores fortællinger, at vi drager konklusioner om, hvem vi selv og de andre er. Tanken er, at de fortællinger, der omgiver os, bidrager til vores identitetsdannende processer. Identiteten skabes ud fra det, vi selv og andre fortæller om os. De ord, begreber, perspektiver, fortællinger og definitioner, vi vælger at beskrive et andet menneske med, giver os dermed en stor magt over måden, dette menneske bliver set på, af sig selv og af andre. Sproget kan dermed både fastholde og frisætte. Børn og mennesker i udsatte positioner har ikke samme mulighed for selv at tage initiativ til, at der bliver skabt nye fortællinger om dem, eller til at der bliver slået huller i eksisterende problemfortællinger. Den narrative tilgang har derfor som mål, at bruge sproget som en frisættende faktor i forhold til at

bringe flere fortællinger i spil, der i højere grad er i overensstemmelse med på pågældende persons værdier og intentioner. I den systemiske tænkning, som LP-modellen bygger på, ses sproget som en væsentlig faktor i den måde sociale systemer konstrueres på. Vi mennesker indgår som selvstændige dele af sociale systemer, og i dette setup bliver vores kommunikation en vigtig faktor i vores bestræbelse på, at nærme os en forståelse af hinanden. I LP-modellen bruges derfor en del tid på at undersøge, hvordan de forskellige aktører har opfattet det, der er sagt eller gjort i en given situation. Den systemiske tænkning har i den forbindelse øje for, at vores forståelse af situationen og de ord, vi bruger om det skete, har betydning for den retning, som det videre forløb vil få: "I systemteorien kaldes de måder, der tales på, for kommunikative koder, og disse kan blive afgørende for, hvornår et barn in- eller ekskluderes. Med andre ord får de kommunikative koder og deres indlejrede, implicite forståelser, stor betydning for, hvordan vi taler om og handler i interaktion med børnene. Hvis en personalegruppe eksempelvis taler om Sofie som et problematisk og aggressivt barn, danner denne kommunikationsform grundlag for, hvordan pædagogerne efterfølgende forstår og handler over for Sofie. Dermed risikerer vi at skabe selvopfyldende profetier, der kan have den negative effekt, at det bliver rigtig svært for Sofie at blive andet end et problematisk og aggressivt barn" (Ritchie 2014 s. 35)

Mennesker som vigtige aktører i eget liv

Det er en vigtig pointe i alle tre metoders tænkning, at man ikke ønsker at placere børn og familier i en passiv klientposition, hvor de defineres ud fra de vanskeligheder, som de eventuelt måtte

befinde sig i. I stedet sigtes mod samarbejdsformer, hvor de professionelle eksperter nuanceres, og hvor børnenes og familiernes værdier og erfaringer inddrages i løsningerne.

I Marte Meo tales om, at potentialerne til forandring findes i det allerede eksisterende samspil, og at mennesker derfor bør tillægges en central rolle i deres egne udviklingsprocesser. Videofilmningen benyttes, fordi ethvert samspil ses som unikt og rummende sine helt egne udviklingsbetingelser og udviklingsmuligheder. Det giver derfor ikke mening at rådgive efter færdigstøbte løsningsmodeller. I stedet viser udviklingsvejen sig i samspillet, og de fremtidige handlemuligheder udpeges sammen med deltagerne i processen.

Narrativ pædagogik ønsker at praktisere en respektfuld, ikke-bebrejdende tilgang, som sætter mennesker i centrum som eksperter i deres eget liv. Grundtanken er, at vi mennesker lever vores liv i overensstemmelse med de intentioner vi har, og at vi aktivt former vores eksistens i bestræbelserne på at finde veje til at opfylde disse intentioner. I narrativ pædagogik vil den professionelle derfor ikke se sig selv som ekspert på barnet eller familiens liv. Snarere vil han eller hun se sig som ekspert i at kunne forholde sig nysgerrigt og spørgende. Dette med henblik på at styrke fortællingerne om de praksisser, hvori deltager allerede optræder som initiativtagere og som responderende agenter i deres eget liv. Herved skulle deltagerne gerne bringes i kontakt med de færdigheder og værdier, de allerede har, som

kan hjælpe dem til at begrænse problemernes indflydelse på deres liv.

LP-modellen og den systemiske tænkning medtænker barnets aktive medskabelse via aktørperspektivet. Dette perspektiv sætter fokus på, hvordan hver enkelt aktør forstår sine handlinger, og hvilken hensigter han eller hun kunne have med sin adfærd. Ifølge Thomas Nordahl, der er LP-modellens ophavsmand, bør vi betragte børn som aktører i eget liv, der gennem de handlinger, de foretager, forsøger at skabe mening.

Ved at forstå handlinger som afspejlinger af barnets mål, ønsker, værdier, kan vi komme på sporet af, hvad barnet gerne vil opnå eller undgå via den givne handling. Vejen til denne slags indsigt er, at den voksne tør slippe sit eget perspektiv og åbent søge barnets perspektiv. At ens initiativer på denne måde bliver set og at man bliver anerkendt som et betydningsfuldt medlem af fællesskabet, ses i den systemiske tradition som en væsentlig faktor for, at vi kan trives og udvikle os. Dette er indehold i anerkendelsesbegrebet, der ikke handler om ros, men om at andre knytter an til det vi siger og gør, og giver sig tid til at lytte til vores historier om os selv og vores virke.

Fokus på både fortiden, nutiden og fremtiden

De tre metoder gør alle op med et ensidigt fokus på fejl og mangler i fortiden. En stor del af det forrige århundredes psykologi var inspireret af lægevidenskaben og blev derfor optaget af ”reparere det, der ikke fungerer”. En vigtig del af

den psykologiske praksis blev at finde ”ondets rod” i fortiden med henblik på at kunne forklare de nuværende vanskeligheder. I de tre metoder gøres fortiden ikke betydningsløs, men den fratages noget af sin magt til at være bestemmende for den mulige fremtid. I stedet peger de alle tre på måder, hvor man i sit aktuelle møde med børn og familier kan bidrage til at den enkelte får taget nogle skridt i retning af sin ønskede fremtid.

Marte Meo understøttes af nyere udviklingspsykologiske teorier, der ser udvikling som et livslangt forehavende, der gør det muligt at overkomme selv meget barske opvækstvilkår. I disse teorier betragtes udvikling ikke længere som forskellige stadier, som mennesket skal gennemleve. Herved fjernes ideen om, at vanskeligheder i et livskapitel nødvendigvis vil få negativ indvirkning på det fremtidige liv.

Narrativ pædagogik har øje for, hvordan vores fortællinger forbinder fortiden, nutiden og fremtiden. Vi kommer ofte til at tegne en linje fra fortiden til nutiden, som vi tror også angiver retningen ind i fremtiden. Vores forestillinger om fremtiden vil med andre ord være bestemt af fortællinger om fortiden. Hvis en person på denne baggrund skuer ind i en ikke-foretrukken fremtid, vil den narrative praksis interessere sig for at få kastet lys på endnu ufortalte begivenheder i fortiden og for at sætte allerede kendte begivenheder sammen på nye måder, så fremtidsretningen kan udstikkes ud fra mere foretrukne fortællelinjer.

I LP-modellens systemiske ophav understreges det, hvordan individet har indflydelse på konteksten samtidig med, at konteksten har indflydelse på individet. Denne cirkulære forståelse tilbyder et alternativ til at tænke i simple årsagsforklaringer. Herved bliver det mindre fristende at lade efter det sted i fortiden, hvor skam, skyld og ansvar for et problems opståen skal placeres. Den systemiske tænkning har også fokus på begreberne feedback og feedforward. Hvor feedback handler om at skue tilbage og vurdere, handler feedforward om, at kigge fremad og formulere visioner for, hvordan vi kan skabe mere af det, der allerede virker.

At bringe sig selv i spil

De tre metoders understregning af relationernes, kontekstens og den subjektive meningsdannelse betydning, fører også til, at vi som professionelle nødvendigvis må stille os parate til at se på vores egen andel i samspillet. Som de professionelle, er vi også part i sagen – og vores inputs indgår i ligningen.

Marte Meo metodens fokus på samspilsprocesser indebærer en erkendelse af, at tempo og fokus i samspillet nødvendigvis må rettes ind, efter den der skal udvikle sig. Vi kan ikke se os selv som neutrale eller udenforstående, der alene har retten til at definere situationen og vide hvad, der er bedst. Vores vurderinger vil altid bære præg af, at de har været turen igennem vores lokale sansesystem og personlige meningstilskrivelse. Derfor er det nødvendigt at være opmærksom på barnets aktuelle oplevelse og udspil, og at agerer

efter på baggrund af denne opmærksomhed. Videoptagelserne og analysen, der også retter sig mod den voksnes andel af samspillet, skulle gerne give os mulighed for at se nye muligheder. Dette både i forhold til at se barnet, problemet og ikke mindst os selv i et nyt lys.

I narrativ pædagogik gør den eksternaliserende praksis det lettere for den professionelle at indgå i en samarbejdsalliance med barnet og familien mod problemet. Den professionelle opgave er ikke, at få barnet eller familien til at holde op med noget, at få dem til at forstå eller at få dem et bestemt sted hen. Den professionelle bidrag er derimod, at medvirke til, at skabe en frigørelse fra problemernes konkrete indflydelse på barnets og familiens liv og selvopfattelse, så de i højere grad får en fornemmelse af, hvor de selv står, og hvad de står for. Det er derfor vigtigt, at samarbejdet tager udgangspunkt i barnets og familiens værdier og ikke i den professionelle.

LP-modellen og den systemiske tænkning har øje for, at vores verdener er indbyrdes forbundet og påvirker hinanden. Heraf følger det, at vi som professionelle selv er en virksom del af systemet. Gennem vores handlinger, forventninger og udsagn er vi med til at skabe bestemte sandheder, om børnene, om familierne og om den aktuelle problemstilling. Dette påvirker mulighedsrummet for, hvad børnene og familierne kan gøre og sige. Vi er med andre ord selv med til at skabe den virkelighed, som vi ofte tror, vi blot iagttager og beskriver. Som de professionelle må vi derfor altid overveje, hvordan vi selv indgår i systemet og påvirker dette.

Metodefrihed, metodekrav eller metodeansvar?

Som nævnt i indledningen er Sorø's pædagogiske pejlemærker udviklet med henblik på, at alle medarbejdere kan navigere og handle ud fra dét fælles sprog og dén fælles forståelse, der findes i Marte Meo, Narrativ Pædagogik og LP-modellen. Dette uden at skulle opgive det, vi allerede gør, men med mulighed for at udvide det eksisterende repertoire.

At have 3 teorier i spil, sætter krav til den professionelles evne til at vælge den rette tilgang i den enkelte situation. Det er vores håb, at pejlemærkerne kan give den enkelte medarbejder et overblik og noget at navigere ud fra, når disse valg skal træffes. Med valget af de 3 teorier er der på den ene side ikke lagt op til en total metodefrihed, hvor hver enkelt kan gøre, som han eller hun synes, uden at behøve at argumentere for sit valg. På den anden side ønsker vi heller ikke at gøre teorierne til et metodekrav – forstået på den måde, at alle medarbejdere skal navigere efter én bestemt metode, som det eneste rigtige.

Men inspiration fra Leif Tøfting Kongsgaard ønsker vi i stedet at introducere begrebet metodeansvar. At have metodeansvar indebærer i Kongsgaards optik, at man som professionel praktiker - og institution - er forpligtet på at kunne formulere overvejelser over, hvorfor man i en given situation valgte at handle, som man gjorde, at man tager sig tid til at reflektere over, hvad resultatet blev, samt tænke over hvilke andre veje, man eventuelt kunne have valgt eller ville kunne vælge i fremtiden, hvis resultatet ikke lever op til de intentioner, man

havde med handlingen. (Kongsgaard 2014 s. 15-17)

Analysere, reflektere og handle

Tegn på, at vi som professionelle nærmer os et sådant ideal om metodeansvar, kunne være følgende:

1. At vi kan skifte mellem forskellige perspektiver i vores syn på barnets og familiens situation. Dette blandt andet via kendskabet til og beherskelsen af pejlemærkerne og en eller flere af de tre metoder, som hver især kan give forskellige forståelser af barnet og familiens situation.
2. At vi forholder os reflektivt (kritisk) og lærende til vores egen praksis. Dette blandt andet ved, at vi "udefra" er i stand til at se vores egen rolle, vores egne handlinger og den relation, vi indgår med børn og familier i. Et vigtigt element af dette er at forstå samspillet mellem vore egne handlinger og børnenes / familiernes reaktioner. Det er vores håb, at pejlemærkerne og den kompetenceudvikling, der kommer til at finde sted omkring dem, skaber et handlerum, hvor man som professionel praktiker tør opgive de standardiserede løsninger, og i stedet formår at vælge den rette tilgang til den givne situation ved at kombinere et bredt og varieret teoretisk grundlag med en engageret og kreativt samspil med børn og familier.

Litteratur:

Dyssegaard & Larsen (2013): *Viden om inklusion*. Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning

Kongsgaard, L. (2014). *Multiteoretisk praksis i socialt arbejde*. Samfundslitteratur

Olsen, T. (2011) Systemisk metode - et stærkt perspektiv på forandringer og samtaler.

<http://www.lederweb.dk/strategi/forandringsledelse/artikel/85223/systemisk-metode---et-starkt-perspektiv-pa-forandringer-og-samtaler>

Ritchie, T. (2014). *De mange veje mod inklusion*. Billesø & Baltzer

Sommer, D. (2010). *Børn i senmoderniteten*. Hans Reitzels Forlag.

Sørensen, J. (2008) *Marte Meo metodens teori og praksis*. Academica

